

**PODPORA ZDRAVÍ
JAKO OŠETŘOVATELSKÝ
DIAGNOSTICKÝ FENOMÉN
U ROMSKÉHO ETNIKA**

**Marinella Danosová
Lenka Machálková**

*Ústav ošetrovatelství
Fakulta zdravotnických věd*

Příspěvek vznikl za podpory Studentské grantové soutěže IGA UP na FZV UP v Olomouci a je dedikován projektu Podpora zdraví jako ošetrovatelský diagnostický fenomén u romského etnika (FZV_2013_4).

Řešitelský tým

- *Hlavní řešitel:*

Mgr. Marinella Danosová DiS. (student Ph.D.)

- *Školitel:*

PhDr. Lenka Machálková Ph.D.

- *Spoluřešitel:*

Mgr. Lenka Mazalová (akademický pracovník)

- *Spoluřešitel:*

Mgr. Štěpánka Bubeníková (student Ph.D.)

Romové a zdraví

- Sociální a zdravotní situací romské populace se zabýval evropský projekt „Zdraví a romská populace“ (2009).
- Subjektivně hodnotilo 64 % (z 677 respondentů) Romů svůj zdravotní stav za velmi dobrý nebo dobrý, přitom:
 - 15% trpí 1 nemocí,
 - 13% trpí 2 nemocemi,
 - 13% trpí 3 nebo 4 nemocemi
 - 13 % trpí 5 a více nemocemi.

Prevence a návštěvy u lékaře

- *Stálí pacienti* - periodicky v intervalech kratších než 1 měsíc (2/5 Romů).
- *Příležitostní pacienti* - v intervalu delším než 1 měsíc, ale kratším než 1 rok (2/5 Romů).
- *Sporadiční pacienti* - v intervalech delších než 1 rok anebo nenavštěvují lékaře vůbec (1/4 Romů).
- *Gynekologická prevence* - Romky navštěvují gynekologa častěji než zubaře, 3/5 žen gynekologická prohlídka v kratším intervalu než 1 rok, stomatologická prohlídka – interval rok a déle.

Kouření a jiné návykové látky

- *Denně kouří 60% Romů starších 16 let,*
- *kouří, ale ne denně 9% Romů,*
- *nyní nekouří, ale dříve kouřilo 11% Romů,*
- *nemá zkušenost s kouřením 20% Romů.*
- *Alkohol neužily 2/5 Romů za poslední rok, nejvíce věková kategorie od 60 let (62%).*

Zdraví a romská populace - závěr

- *„Z výše uvedených údajů, vyplývá potřeba zaměřit pozornost na primární a sekundární prevenci, neboť subjektivní vnímání zdraví u Romů mnohdy neodpovídá skutečnému zdravotnímu stavu.“*
- *„Romové se vymykají participativnímu přístupu ke svému zdraví. Převážná většina z nich zaujímá ke zdraví spíše instrumentální postoj se všemi jeho základními projevy“ (Nesvadbová, Šandera, Haberlová, 2009, s. 71).*

Design studie

- Pilotní studie
- Oblast potřeb - zdraví a jeho podpora ve vztahu ke kulturně ohraničenému chování
- Hlavní cíl - získat soubor validních diagnostických prvků
- Oblast - podpora zdraví u romského etnika

Soubor respondentů

Kritéria výběru:

- jedinec romského etnika, jedinec majoritního etnika,
 - bez rozdílu pohlaví,
 - shodné sociodemografické charakteristiky,
 - od 18 let věku,
 - jedinec, který vyjádří informovaný souhlas
-
- metoda – „snowball“

Metodika

- Experti – výběr podle Fehringova hodnotícího systému expertů (modifikovaného na podmínky České a Slovenské republiky), (Zeleníková et al., 2010, s. 410).
- Selektivní empirická metoda - výběr ošetřovatelských dg., kategorizovaných v 1. doméně NANDA - I. (selekce bude provedena expertkami na základě informací získaných rešerší).
- Obsahová validizace pomocí Fehringova modelu validity diagnostického obsahu – DCV – u vybrané dg.

- Expertky - hodnocení významu definujících charakteristik vybraných dg. pomocí Likertovy škály.
- Model Klinické diagnostické validity zaměřené na pacienta – CDV – validizace souboru vybraných komponent.
- Strukturovaný rozhovor – hodnocení významnosti určujících znaků ve vztahu k pocitům a zkušenostem respondentů.

Statistické zpracování

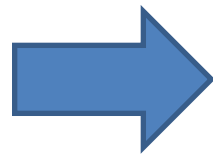
- Popisná statistika - výpočet váženého skóre reliability (R) u obsahové a klinické validizace (podle R kategorizace určujících znaků).
- Komparativní statistika - srovnání diagnostických charakteristik u respondentů romského etnika, majoritního etnika a expertů.

Kategorizace určujících znaků

- *Vyřazené charakteristiky* – hodnota $R = 0,50$ a méně (nejsou považovány za charakteristické pro danou dg.).
- *Hlavní charakteristiky* – hodnoty nad $0,80$ (vyjadřují shodu expertů/respondentů, že definující charakteristika je příznačná pro testovanou dg.).
- *Vedlejší charakteristiky* - R méně než $0,80$ a více než $0,50$.

Výstupy pilotní studie

- soubor validních hlavních diagnostických prvků
- soubor validních vedlejších diagnostických prvků
- soubor vyřazených diagnostických prvků

Pro
populaci
romského etnika
a
populaci
majority

Zdroje

- DAVIDOVÁ, E. et al. *Kvalita života a sociální determinanty zdraví u Romů v České a Slovenské republice*. Praha: Triton, 2010. s. 15-17.
- FEHRING, R. *Methods to Validate Nursing Diagnoses* [online]. 1987, 16 (6), 4. [cit. 28. 5. 2012]. Dostupné z: <<http://www.heartandlung.org/home>>.
- JAROŠOVÁ, D. et al. *Využitelnost ošetrovatelských klasifikací NANDA International a NIC v domácí péči*. Ostrava: Ostravská Univerzita - Lékařská fakulta, 2012. s. 25-27.
- NESVADBOVÁ, L., ŠANDERA, J., HABERLOVÁ, V. *Romská populace a zdraví Česká republika - Národní zpráva 2009* [online]. 2009. Praha: Kancelář Rady vlády ČR pro záležitosti romské komunity. [cit. 23. 6. 2012]. Dostupné z: <<http://www.vlada.cz/assets/ppov/zalezitosti-romske-komunity/dokumenty/Sastipen.pdf>>.
- ZELENÍKOVÁ, R., ŽIAKOVÁ, K., ČÁP J., JAROŠOVÁ, D., VRUBLOVÁ, Y. *Návrh kritérií výberu expertov pre validizáciu ošetrovatelských diagnóz v ČR a SR. Kontakt*. 2010, 12 (4), 407-413.

Děkuji za pozornost

Zdroj:http://img.radio.cz/pictures/r/romove/mezden/2009/zabrdovice_deti3.jpg

Kontakt:

Marinella Danosová

Univerzita Palackého v Olomouci, Fakulta
zdravotnických věd, Ústav ošetrovatelství

Tř. Svobody 8

771 11 Olomouc

e-mail: marinella.danosova@upol.cz